

บทที่ 2

ภูมิหลังของตากใบ

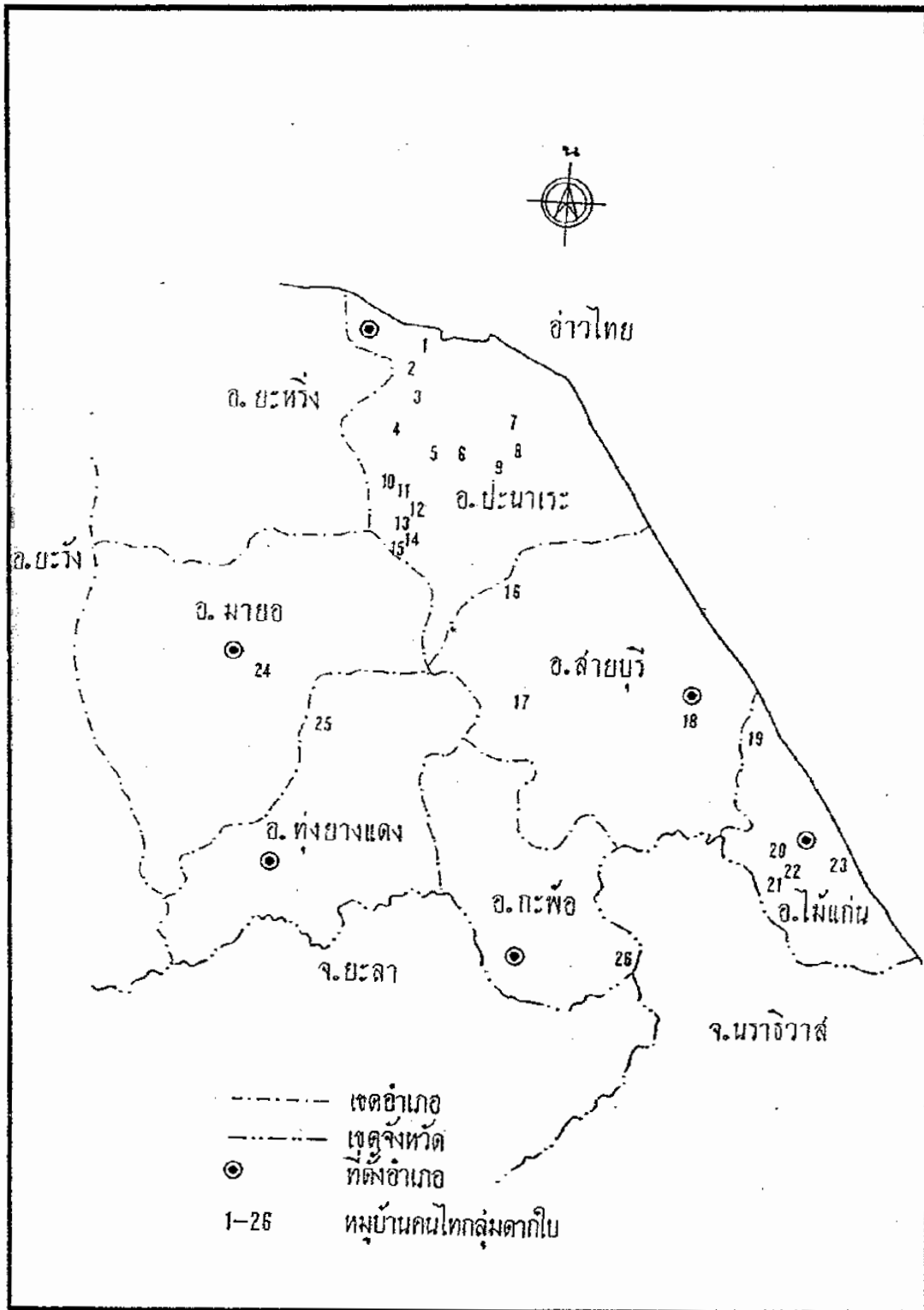
1. พื้นที่ภาษาตากใบ

จากการสำรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบริเวณที่มีผู้พูดภาษาตากใบในการศึกษาของวิจิตร ศรีสุวิธานนท์ (2528) ชัยเลิศ กิจประเสริฐ (Chailert Kitprasert, 1985) ประญา อากาศ (2538) พุทธชาติ โปธิบาล และ ธนานันท์ ตรงดี (2540) ผู้วิจัยพบว่าเนื่องจากการศึกษาแต่ละเรื่องมีวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน พื้นที่ที่มีผู้พูดภาษาตากใบที่ปรากฏในแต่ละเรื่องจึงแตกต่างกันไปด้วย และอาจไม่ครอบคลุมพื้นที่ทุกหมู่บ้านที่มีผู้พูดภาษาตากใบ ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดเพียงพอสำหรับการศึกษาเรื่องนี้ ผู้วิจัยจึงสำรวจพื้นที่ภาษาตากใบเพื่อระบุหมู่บ้านที่มีผู้พูดภาษาตากใบให้ชัดเจนและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น (โปรดดูรายละเอียดวิธีการสำรวจพื้นที่ในบทที่ 3)

1.1 หมู่บ้านคนไทยตากใบในประเทศไทย

หมู่บ้านคนไทยกลุ่มตากใบในประเทศไทยที่ผู้วิจัยสำรวจมีจำนวน 100 หมู่บ้าน ตั้งอยู่ในเขตอำเภอปะนาเระ อำเภอสายบุรี อำเภอไม้แก่น อำเภอมายอ อำเภอทุ่งยางแดง และอำเภอกะพ้อ จังหวัดปัตตานี และในเขตอำเภอเมืองนราธิวาส อำเภอบาเจาะ อำเภอยี่งอ อำเภอตากใบ อำเภอระแงะ อำเภอสุไหงปาตี อำเภอสุไหงไกลก และอำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส รายชื่อหมู่บ้านคนไทยตากใบในประเทศไทยดังปรากฏในตารางที่ 1 การกระจายและตำแหน่งที่ตั้งของหมู่บ้านคนไทยตากใบในจังหวัดปัตตานีและนราธิวาสดังปรากฏในแผนที่ 3 และแผนที่ 4 ตามลำดับ

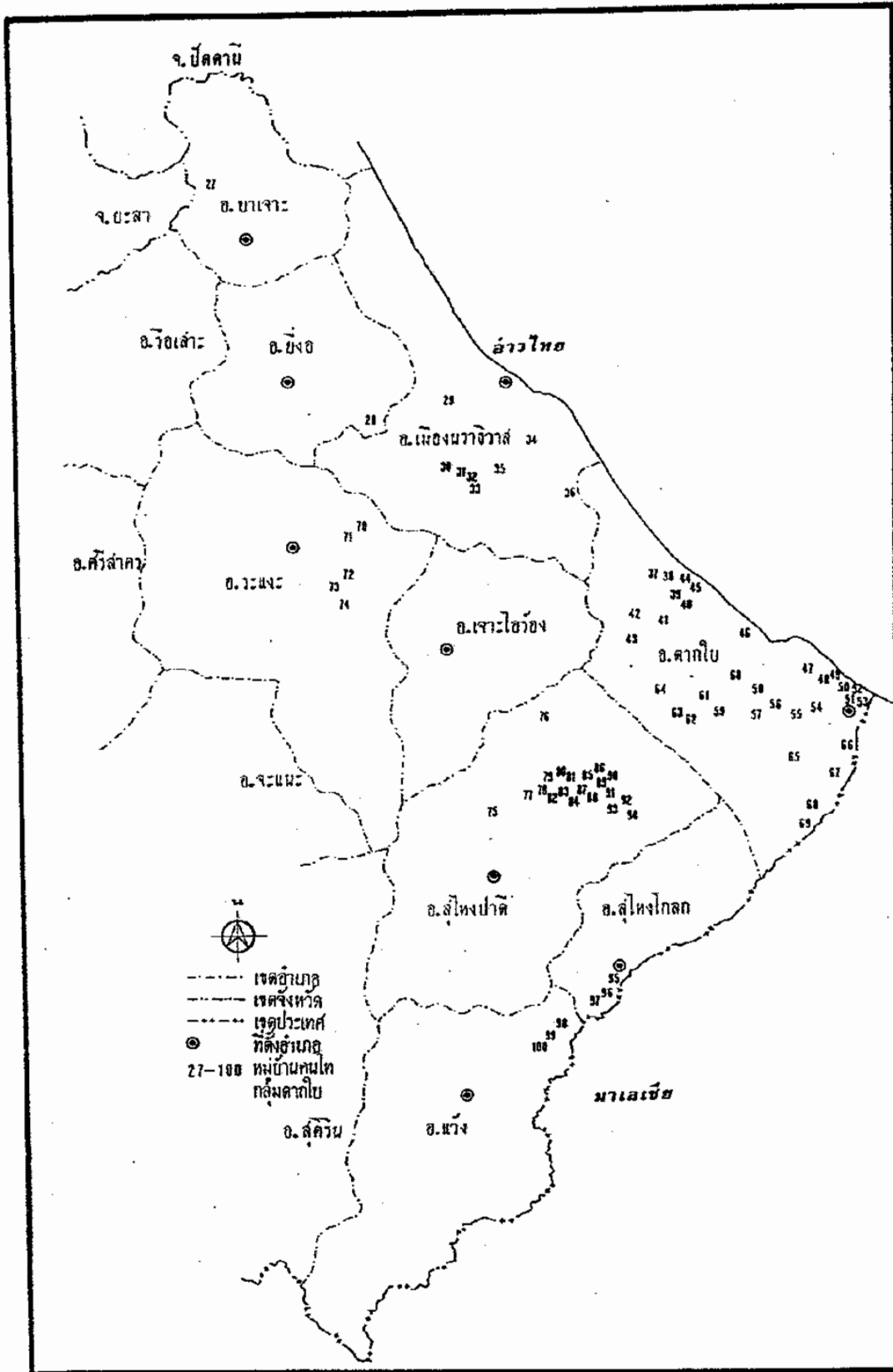
การระบุชื่อหมู่บ้านในการศึกษาที่ผู้วิจัยยึดถือตามที่มีผู้พูดภาษาตากใบในถิ่นที่อยู่ นั้น ๆ ระบุ (โปรดดูรายละเอียดวิธีการระบุหมู่บ้านคนไทยตากใบในบทที่ 3) สำหรับการแสดงตำแหน่งของหมู่บ้านในแผนที่ ผู้วิจัยอ้างอิงและประมาณจากตำแหน่งที่ตั้งหมู่บ้านตามที่ปรากฏใน "แผนที่จังหวัดยะลา" (กรมแผนที่ทหาร, 2531) และ "แผนที่อำเภอเบตง" (กรมแผนที่ทหาร, 2536) และตามที่ตั้งหมู่บ้านที่ผู้วิจัยสำรวจโดยใช้เข็มทิศและเส้นทางรถยนต์ ตัวเลขที่ใช้ระบุตำแหน่งหมู่บ้านในแผนที่หมายถึงเลขลำดับที่ของหมู่บ้านที่ปรากฏรายชื่อในตารางที่ 1

แผนที่ 3 แสดงที่ตั้งของหมู่บ้านคนไทยตากใบในจังหวัดบุรีรัมย์

(ดัดแปลงจาก "แผนที่จังหวัดยะลา". กรมแผนที่ทหาร, 2536. ;

"แผนที่จังหวัดบุรีรัมย์". สำนักนายกรัฐมนตรื, 2538:294.)

แผนที่ 4 แสดงที่ตั้งของหมู่บ้านคนไทยตากใบในจังหวัดนราธิวาส

(ดัดแปลงจาก "แผนที่จังหวัดยะลา". กรมแผนที่ทหาร, 2536. ; "แผนที่อำเภอเบตง". กรมแผนที่ทหาร, 2531. ;

"แผนที่จังหวัดนราธิวาส". สำนักนายกรัชมุนตรี, 2538:290.)

หมู่บ้านคนไทตากใบในประเทศไทยจำนวน 100 หมู่บ้าน มีดังต่อไปนี้

ลำดับที่	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ชื่อหมู่บ้าน	
1.	ปัตตานี	ปะนาเระ	ปะนาเระ	นาทุ่ง	
2.			ท่าข้าม	ลำภาเซย	
3.				สวนหมาก	
4.				ท่าข้าม	
5.			บ้านกลาง	บนดอน	
6.			คอกกระบือ	มะรวด	
7.				ปากช่อง	
8.				ใหญ่	
9.				หัวนอน	
10.				นอก	นอก
11.					เกาะ
12.				ดอน	ดอน
13.					ป่าสัก
14.				ควน	ด่าน
15.					ควน
16.		สายบุรี	บ้าน	บ้าน	
17.			เตราะบอน	เตราะบอน	
18.			ตะลุบัน	ใต้	
19.		ไม้แก่น	ไม้แก่น	ใหญ่	
20.			ตะโละไกรทอง	ไม้แก่น	
21.				ดินเสมอ	
22.				ไทรทอง	
23.				สารวัน	
24.		มายอ	ลูโบะยิโร	เมืองยอน	
25.		ทุ่งยางแดง	พิเทน	ป่ามะพร้าว	
26.		กะพ้อ		กะรูปี	

ตารางที่ 1 รายชื่อหมู่บ้านคนไทตากใบในประเทศไทย

ลำดับที่	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ชื่อหมู่บ้าน		
27.	นราธิวาส	บาเจาะ ยี่งอ เมืองนราธิวาส	ปลุกกาสามะ	เชิงเขา		
28.			ละหาน	ทุ่งคา		
29.			ลำภู	ปลักปลา		
30.					ลำภู	
31.					โคกโก	
32.					ทุ่งงาย	
33.					ทุ่งบัว	
34.				กะลุวอเหนือ	พิกุลทอง	
35.				กะลุวอ	กำแพง	
36.					สะพาน	
37.				ตากใบ	ไพรวัน	เกาะสวาด
38.						ไพรวัน
39.						คลองไหล
40.						บ่อบอน
41.						ทรายขาว
42.						ตอหลัง
43.						เจาะลิ้มัด
44.					ศาลาใหม่	ศาลาใหม่
45.						เกาะนวล
46.						โคกมะเฟือง
47.						ตะปิง
48.					เจ๊ะเห	ไร่
49.						ศาลาประตู
50.						บางน้อย
51.						ท่าพรุ
52.						เกาะยาว
53.						เจ๊ะเห

ตารางที่ 1 (ต่อ) รายชื่อหมู่บ้านคนไทยตากใบในประเทศไทย

ลำดับที่	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ชื่อหมู่บ้าน		
54.	นราธิวาส	ตากใบ	พร่อน	ท่าแพรก		
55.				ใหญ่		
56.				โคกมะม่วง		
57.				ใหม่		
58.				ปลักช้าง		
59.				โคกไผ่		
60.				บางขุนทอง	ทุ่งฝ้าย	
61.					บาง	
62.					โคกจุมบก	
63.					โคกงู	
64.			บางขุนทอง			
65.			เกาะสะท้อน		โคกกระท่อม	
66.					เกาะสะท้อน	
67.					โคกยาง	
68.			โสมชิด		โสมชิด	
69.					นานาค	
70.			ระแงะ	ตันหยงมัส	ไทย	
71.					ร่อน	
72.				ตันหยงลิมอ	ทุ่งเกร็ง	
73.					ตอหลัง	
74.					ป่าไผ่	
75.				สุโหงปาดี	โต๊ะเต็ง	โคกโก
76.					สุโหงปาดี	ป่าหวาย
77.						ชะ
78.						ใหญ่
79.						ท่าควาย
80.					ทุ่งคา	

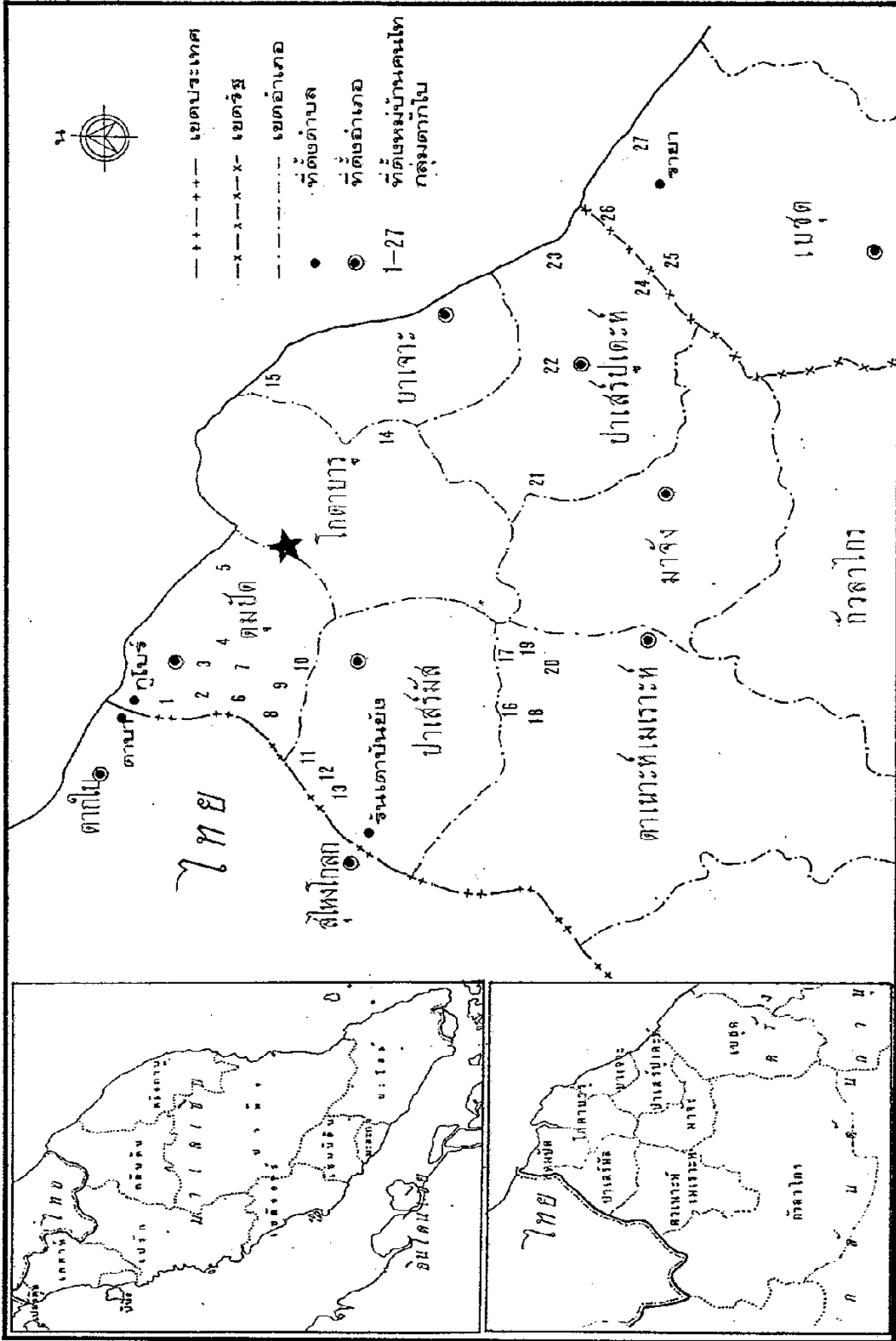
ตารางที่ 1 (ต่อ) รายชื่อหมู่บ้านคนไทยตากใบในประเทศไทย

ลำดับที่	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	ชื่อหมู่บ้าน		
81.	นราธิวาส	สุโหงปาดี	สุโหงปาดี	ท่า		
82.				ตันไทร		
83.				สมอ		
84.				ควน		
85.				ใหม่		
86.				ใต้ตีน		
87.				ปลักหอยจูบ		
88.				เจาะกุด		
89.				ไสดาหมัด		
90.				ไหลม		
91.				นกลูบ		
92.				โคกไร่ใหญ่		
93.				โคกวังใหญ่		
94.				ป่าเย		
95.				สุโหงโกลก	สุโหงโกลก	ท่าปราง
96.						ตันหยงมะลิ
97.						สวนมะพร้าว
98.				แว้ง	กายุคละ	แหลมเห็บลม
99.						ป่าเตี๊ยะ
100.						น้ำขาว

ตารางที่ 1 (ต่อ) รายชื่อหมู่บ้านคนไทยตากใบในประเทศไทย

1.2 หมู่บ้านคนไทยตากใบในประเทศมาเลเซีย

การสำรวจถิ่นฐานของคนไทยตากใบในมาเลเซียของผู้วิจัยในการศึกษาเรื่อง สถานะของภาษาตากใบในภาษาไทยถิ่น (1) (พุทธชาติ ปิธิบาล และธนานันท์ ตรงดี, 2540) นั้น ผู้วิจัยได้พบว่า มีคนไทยตากใบตั้งถิ่นฐานอยู่หนาแน่นในเขตตุมบัตและกระจายไปในเขตต่าง ๆ ของรัฐกลันตันจนถึงในเขตรัฐตรังกานูบริเวณที่เป็นชายแดนติดต่อกับรัฐกลันตัน ตำแหน่งที่ตั้งหมู่บ้านคนไทยตากใบในประเทศมาเลเซียดังปรากฏในแผนที่ 5 และรายชื่อหมู่บ้านดังแสดงในตารางที่ 2

แผนที่ 5 ที่ตั้งหมู่บ้านคนไตตกใบในรัฐกลันตันและรัฐตรังภายในประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย (ตัดแปลงจาก พุทธชาติ และ ธนวัฒน์, 2540 : 2.12.)

ลำดับที่	รัฐ	เขต	ชื่อหมู่บ้าน	
1.	กลันตัน (Kelantan)	ตุมปัต (Tumpat)	ตะหา	
2.			ยุงเกา	
3.			บ่อเสม็ด	
4.			เซาติน	
5.			โน	
6.			บางหญิง	
7.			ลำจิ	
8.			โคกสยา	
9.			กูดิม	
10.			ปลักดำ / ยามู	
11.	ปาเสร์มัส (Pasir Mas)		บางชะ	
12.			โคกกอ	
13.			ตะโหนด	
14.			โกตาบารู (Kota Bharu)	อาหะ
15.			บาเจาะ (Bachok)	มาลัย
16.			ตะเนาะห์เมเราะห์ (Tanah Merah)	บางปลาซิง
17.				เกาะตะเกา
18.				ป้อม
19.	ท่าซ้อง			
20.	ปาเสร์ปูเตห์ (Pasir Puteh)		มูริง	
21.			เซลิเก	
22.			บูเกะโต๊ะจิ	
23.			ซีเมเราะ	
24.			บูเกะยง	
25.			ตรังกานู (Terangganu)	เบซุต (Besut)
26.	บาตูบาลา			
27.	กอกเกียง			

ตารางที่ 2 รายชื่อหมู่บ้านคนไทยตากใบในประเทศมาเลเซีย

พุทธชาติและธรรมานันท์ (2540:14) กล่าวถึงจำนวนคนไทยกลุ่มตากใบที่อยู่ในมาเลเซียว่า จากการสำรวจสำมะโนประชากรของรัฐกลันตันเมื่อ ค.ศ.1970 คนไทยในรัฐกลันตันมีจำนวน 6,937 คน และในรัฐตรังกานูมีจำนวน 165 คน (Winzeler,1985:66) อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ.2526 จำนวนคนไทยในรัฐกลันตันมีเพิ่มมากขึ้นเป็นประมาณ 22,500 คน (ฉันทิ์ ทองช้อย, 2526) และในปัจจุบันจำนวนคนไทยในรัฐกลันตันและในรัฐตรังกานูก็น่าจะเพิ่มจำนวนมากกว่านี้

2. ประวัติความเป็นมาของคนไทยกลุ่มตากใบ

ความเป็นมาของคนไทยกลุ่มตากใบไม่ปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์แน่ชัด ปรากฏแต่เพียงตำนานที่เล่าสืบต่อกันมาซึ่งมีอยู่หลายตำนาน เช่น (พุทธชาติและธรรมานันท์, 2540:14-16)

บรรพบุรุษของชาวตากใบแต่เดิมเป็นทหารในเมืองหลวง สมัยหนึ่งได้มีการยกทัพจากเมืองหลวงมาตีหัวเมืองมลายู หลังจากเสร็จศึกแล้ว พระเจ้าแผ่นดินทรงให้ทหารส่วนหนึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณนี้เพื่อรักษาดินแดนที่ดีคืนมาได้ ทหารเหล่านี้คงเคยใกล้ชิดกับราชสำนัก เพราะจนถึงปัจจุบันชาวตากใบสูงอายุบางคนยังใช้คำราชาศัพท์บางคำ เช่น สรง (อาบน้ำ) เสวย (กิน) ประสูติ (เกิด) กลด (ร่วม) แต่คนส่วนใหญ่เลิกใช้คำเหล่านี้ไปแล้ว (วิจิตร ศรีสุวิธานนท์, 2528:3)

ตำนานซึ่งเป็นของชาวตำบลพิเทน อำเภอทุ่งยางแดง จังหวัดปัตตานี กล่าวว่า บรรพบุรุษเป็นหมอช้างและอพยพมาจากที่อื่น ครั้งหนึ่งช้างงาดำคู่บารมีของพระมหากษัตริย์ในเมืองหลวงเกิดตกมันอาละวาดและขาดหนี่ลงไปทางทิศใต้ จึงมีรับสั่งให้ควาญช้างสี่คนพี่น้องเดินทางติดตาม ควาญช้างทั้งสี่รอนแรมเกาะรอยเท้าช้างจนกระทั่งมาถึงตำบลพิเทน ควาญช้างคนที่เห็นว่าได้เดินทางมานานพอสมควรแล้ว จนปัญญาที่จะติดตามต่อไปได้ จะเดินทางกลับก็เกรงอาญาเพราะไม่ได้ช้างกลับไปด้วย จึงได้ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ตำบลพิเทนแห่งนี้ ส่วนควาญช้างอีกสามคนได้เดินทางตามรอยเท้าช้างต่อไปและตั้งบ้านเรือนเป็นระยะ ๆ จนเหลือคนสุดท้ายพบว่ารอยเท้าช้างหายไปบริเวณปากน้ำสุโขงไกลกจึงได้ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่นั่น (วิจิตร ศรีสุวิธานนท์, 2528:5)

ส่วนตำนานของคนไทยในกลันตัน กล่าวว่า

บรรพบุรุษของตนเป็นนักละครเร่บ้าง เป็นนักล่าสัตว์บ้าง และเป็นพวกที่แสวงหาพื้นที่ทำกินใหม่ ๆ บ้าง (Golomb,1978:18-20 อ้างอิงใน Winzeler, 1985:58)

หลักฐานที่พอที่จะกล่าวได้ว่าเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้แก่บันทึกของชาวจีนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในรัฐกัณฑ์ซึ่งบันทึกไว้เมื่อปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 มีการพูดถึงการแต่งงานของผู้หญิงไทยกับชายจีนอยู่บ้าง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าในเวลานั้นมีการตั้งถิ่นฐานของคนไทยในกัณฑ์แล้ว เพราะพอที่จะเข้าใจได้ว่าผู้หญิงไทยนั้นอาจจะถูกนำมาจากที่อื่นก็ได้ (พุทธชาติ และ ธนानันท์, 2540:16 อ้างถึง Wang, 1960:31-35 อ้างอิงใน Winzeler, 1985:58)

3. ลักษณะของภาษาไทตากใบ

3.1 ระบบเสียง

ระบบเสียงภาษาตากใบประกอบด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงสระ และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ รายละเอียดของระบบเสียงภาษาตากใบมีดังนี้ (พุทธชาติและธานานันท์, 2541:8-14)

ก. ระบบเสียงพยัญชนะ

ระบบเสียงพยัญชนะภาษาตากใบประกอบด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะจำนวน 22 หน่วยเสียง ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ฐานกรณ์ ลักษณะ การออกเสียง	ริมฝีปาก	ปุ่มเหงือก	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	เส้นเสียง
ระเบิด ไม่ก้อง - ลม	p	t	c	k	ʔ
ไม่ก้อง + ลม	ph	th	ch	kh	
ก้อง	b	d			
นาสิก	m	n	ɲ		ŋ
เสียดแทรก	f	s			h
กึ่งสระ	w		j		
รัว		r			
ข้างลิ้น		l			

หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาตากใบทำหน้าที่เป็นพยัญชนะต้นเดี่ยวได้ทั้ง 22 หน่วยเสียง เป็นพยัญชนะท้ายได้ 9 หน่วยเสียง ส่วนพยัญชนะควบกล้ำมี 15 หน่วยเสียง

ตัวอย่างคำที่ปรากฏเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว

/p-/	pa:3 ป่า	pw:t3 ปอด
/ph-/	pha:3 ฝา	phi:4 พี่
/b-/	ba:3 บ่า	ba:j5 ไข่
/t-/	te:k3 แตก	tap1 ดับ
/th-/	tha:k4 ทาก	the:k3 กระเลือกกระสน
/d-/	de:k3 แดก	dap1 ดับ
/c-/	cet1 เจ็ด	cap1 จับ
/ch-/	chet2 เช็ด	chak2 ดึง
/k-/	ka:1 กา	kaw1 เกา
/kh-/	kha:1 ขา	khaw1 เขา
/ʔ-/	?a:1 อา	?aw1 เอา
/f-/	faj2 ไฟ	fun3 ฟุ่น
/s-/	saj2 ไซ	sa:j5 ใต้
/h-/	haj1 ไห	ha:j5 ให้
/m-/	ma:2 มา	mu:k2 มูก
/n-/	na:2 นา	na:5 หน้า
/ñ-/	ña:5 หญ้า	ñaŋ2 มี
/ŋ-/	ŋa:2 งา	ŋa:j4 ง่าย
/w-/	wi:t3 ร้องไห้	wɛ:n1 แหวน
/j-/	ja:k3 อยาก	ja:n2 ยาน
/l-/	luat4 เลือด	lon1 หลง
/r-/	ruat4 เรือด	rua3 รั้ว

ตัวอย่างคำที่ปรากฏเสียงพยัญชนะต้นควบกล้ำ

/pl-/	plɛ:k3	ต่าง	plin5	ปลิ้น
/pr-/	prat3	ร้าว	pre:w3	ปลง, ป่าช้า
/phl-/	phlat4	ตก	phlu:2	พลู
/phr-/	phra:6	พริ้ว	phra:k2	พรวก
/tr-/	tro:ʔ1	ห้วย	ka' tro:ŋ1	กระซอน
/kl-/	kle:p3	แกลบ	klu:n1	กลืน
/kr-/	kron1	กรน	kri:p3	กระพริบตา
/kw-/	kwa:ŋ1	กวาง	kwa:t3	กวาด
/khl-/	khlak3	เด็ด	khlo:ŋ6	คล้อง
/khr-/	khra:n6	คร้าน	khra:m2	คราม
/khw-/	khwa:n1	ชวาน	khwa:j2	ควาย
/ml-/	mlɔ:n2	ลิ่มตา	mlu:n4	ลื่น
/br-/	ka:ŋ1 bra:ŋ1	พังพาบ	(ถิ่นบ้านป่อง)	
/thr-/	thro:k4	ตอง	thru:t4	ทรวด (ถิ่นซีเมเราะ, บ้านป่อง)
/ŋw-/	ŋwaj1	สั้น (ถิ่นซีเมเราะ)		

ตัวอย่างคำที่ปรากฏเสียงพยัญชนะท้าย

/-p/	tap1	ตบ
/-t/	tat1	ตัด
/-k/	tak1	ตัก
/-ʔ/	taʔ buŋ 1	เรื่อย ๆ
/-m/	khom2	คม
/-n/	khon2	คน
/-ŋ/	khonj2	คง
/-w/	sa:w1	สาว
/-j/	sa:j1	สาย

ข. ระบบเสียงสระ

ระบบเสียงสระภาษาดากไบประกอบด้วยหน่วยเสียงสระเดี่ยวจำนวน 18 หน่วยเสียง หน่วยเสียงสระประสมในภาษาดากไบมีจำนวน 3 หน่วยเสียงคือ /ia ua ua/ หน่วยเสียงสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียงดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตำแหน่ง ระดับ	หน้า	กลาง	หลัง
สูง	i i:	u u:	ɯ ɯ:
กลาง	e e:	ə ə:	o o:
ต่ำ	ɛ ɛ:	a a:	ɔ ɔ:

ตัวอย่างคำที่มีเสียงสระเดี่ยว

/i/	din1	ดิน	thim5	ต่ำ
/i:/	pli:ŋ	ปลิง	khin:ŋ1	ชิง
/e/	rew2	เร็ว	het1	เห็ด
/e:/	he:w1	เหว	le:w1	เหลว
/ɛ/	len4	แล่น	ka'thet1	กระเถิบ
/ɛ:/	he:l	แห	ʔe:n3	แอน
/u/	khum5	โกรธ	mu:k1	หมึก
/u:/	mlu:n4	ลื่น	thu:1	ถือ
/ə/	ŋən2	เงิน	rən2	เรือน
/ə:/	tən5	ตื่น	che:4	ชื้อ
/a/	khan2	คัน	nak1	หนัก
/a:/	kha:n2	คาน	fa:j5	ฝ้าย
/u/	phluŋ4	เดือด	fun3	ฝุ่น
/u:/	ru:6	รู้	phu:k3	ผูก
/o/	khon2	คน	thoŋ1	จุง
/o:/	kho:n2	โคน	ho:3	เห่า

ตัวอย่างคำที่มีเสียงสระประสม

/ia/	lia2	เลีย	jiap3	เหยียบ
/ua/	rua2	เรือ	luam1	(ง)เหลื่อม
/ua/	gua2	จัว	nuat3	หนด

ค. ระบบเสียงวรรณยุกต์

จากการศึกษาระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาดากไบถิ่นย่อย 10 ถิ่น พุทธชาติ และ ธานีนั้นท์ (2540:90-126) พบว่าระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาดากไบทุกถิ่นย่อยมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ระบบวรรณยุกต์แบ่งได้เป็น 2 แบบคือ แบบที่ไม่มีการรวมเสียงวรรณยุกต์ A กับ B ซึ่งปรากฏในภาษาดากไบ 9 ถิ่นย่อย และแบบที่มีการรวมเสียงวรรณยุกต์ A=B ซึ่งปรากฏในถิ่นย่อยเพียงถิ่นเดียว

ระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาดากไบทั้ง 2 แบบ แสดงด้วยแผนภาพ "กล่องเสียงวรรณยุกต์" ดังนี้

	A	B	C	DS	DL
1					
2	/1/	/3/	/5/	/1/	/3/
3					
4	/2/	/4/	/6/	/2/	/4/

แบบที่ 1

(บ.ป่าหวาย บ.ตาเซะ บ.ร่อน บ.นอกร
บ.ป้อง บ.ซีเมะระ บ.โน บ.บางเซะ บ.มาลัย)

	A	B	C	DS	DL
1					
2	/1/		/4/	/1/	/6/
3					
4	/2/	/3/	/5/	/2/	/3/

แบบที่ 2

(บ.เมืองยอน)

ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาดากไบแต่ละถิ่นมีจำนวนหน่วยเสียง 6 หน่วยเสียงเท่ากัน แต่มีลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันบ้าง ในที่นี้ผู้วิจัยจะแสดงเฉพาะลักษณะทางสัทศาสตร์ของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาดากไบถิ่นป่าหวาย ดังนี้

/1/ มีเสียงย่อย 2 เสียงคือ

[ʌ] หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลางต่ำ-ระดับ-ขึ้นตอนกลางพยางค์ถึง
กลางก่อนข้างสูง ปรากฏในคำพยางค์เป็น เช่น

/kha: 1/ [kha:ʌ] ชา

/caj 1/ [tɕajʌ] ใจ

[ɿ] หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลางก่อนข้างต่ำ-เลื่อนลง ปรากฏในคำ
พยางค์ตายเสียงสั้น เช่น

/hok 1/ [hokɿ] หก

/klet 1/ [kletɿ] เกล็ด

/2/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลางระดับ [˥] ปรากฏในคำพยางค์เป็น เช่น

/kha: 2/ [kha:˥] คา

/lom 2/ [lom˥] ลม

และปรากฏในคำพยางค์ตายเสียงสั้น เช่น

/ruk 2/ [ruk˥] ลวงล้ำ

/prat 2/ [prat˥] ร้าว

/3/ หมายถึงเสียงวรรณยุกต์สูงระดับ-ตกตอนปลายพยางค์ [˨˩]
ปรากฏในคำพยางค์เป็น เช่น

/kha: 3/ [kha:˨˩] ช่า

/pa: 3/ [pa:˨˩] ป่า

และปรากฏในคำพยางค์ตายเสียงยาว เช่น

/pa:k 3/ [pa:k˨˩] ปาก

/ha:p 3/ [ha:p˨˩] หาบ

/4/ หมายถึงเสียงวรรณยุกต์กลาง-ตกถึงต่ำ [˨]
ปรากฏในคำพยางค์เป็น เช่น

/kha: 4/ [kha:˨] คำ

/nun 4/ [nun˨] นุ่น

และปรากฏในคำพยางค์ตายเสียงยาว เช่น

/ra:k 4/ [ra:k₄] ราก

/sa:k 4/ [sa:k₄] ซาก

/5/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลางค่อนข้างสูง-ระดับ-ตกตอนกลางพยางค์ถึง
กลางค่อนข้างต่ำ [๓] ปรากฏในคำพยางค์เป็น เช่น

/kha: 5/ [kha: ๓] ข่า

/ton 5/ [ton ๓] ตัน

/6/ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์กลาง - ขึ้นตอนต้นพยางค์ถึงกลางค่อนข้างสูง - ตกถึง
กลางค่อนข้างต่ำ [๔] ปรากฏในคำพยางค์เป็น เช่น

/kha: 6/ [kha: ๔] คำ

/ra:j 6/ [ra:j ๔] ร้าย

ส่วนระบบเสียงวรรณยุกต์แบบที่มีการรวมเสียงวรรณยุกต์ A กับ B ซึ่งทำให้ในพยางค์เป็นมีเสียง
วรรณยุกต์เพียง 5 หน่วยเสียงนั้น เป็นระบบเสียงที่ปรากฏในภาษาตากใบถิ่นบ้านเมืองยอน อำเภอ
ทุ่งยางแดง จังหวัดปัตตานี เพียงถิ่นเดียว การที่ภาษาถิ่นนี้มีการรวมเสียงวรรณยุกต์ A กับ B น่าจะ
เกิดจากอิทธิพลของภาษาไทยถิ่นใต้ที่แวดล้อมอยู่ เพราะระบบเสียงวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นใต้มี
การรวมเสียงวรรณยุกต์ A กับ B เช่นกัน

3.2 คำศัพท์เฉพาะกลุ่มภาษาตากใบ

ภาษากลุ่มตากใบมีคำศัพท์จำนวนหนึ่งที่เป็นคำศัพท์เฉพาะกลุ่ม การศึกษาเรื่อง "การจำแนกภาษา
โดยใช้คำศัพท์เป็นเกณฑ์ : ภาษาไทกลุ่มตากใบ" (วิจิตร ศรีสุวิธานนท์, 2528) พบว่าคำศัพท์เฉพาะถิ่น
ของภาษาไทกลุ่มตากใบมีจำนวน 167 คำ คำศัพท์เหล่านี้เป็นคำศัพท์ที่ไม่มีใช้ในภาษาไทยถิ่นใต้
และส่วนใหญ่เป็นคำ 2 พยางค์ ขณะที่ภาษาไทยใต้ทั่วไปเป็นคำพยางค์เดียว นอกจากนี้ คำศัพท์
บางคำยังเหมือนหรือคล้ายคลึงกับคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นเหนือหรือถิ่นอีสาน ตัวอย่างคำศัพท์
เฉพาะกลุ่มของภาษาตากใบ เช่น

ka'cim 1	"พริกชี้หนู"
doj 1	"ตาย"
ka'prat 3	"ร้าว"
ta'buŋ 1	"เรื่อยๆ"
ka'phuwak 3	"ฟองน้ำ"
ka'duan 3	"รีบ"
ka'ʔom 1	"หม้อดิน"
ka'maj 1	"สวย"
ka'warw 3	"คุยกัน"
ka'joŋ 3	"ยอจับปลา"
ra'do:k 3	"เปล้าๆ"
prerw 3	"ปลง"
phax 2 lon 2	"หุรนหุราย"
ka'mom 2	"หัวเหน่า"
sam 2	"ประคอง"
lak 2 larj 4	"หนวกหู"

นอกจากนี้ ภาษาไทกลุ่มตากโบยังมีการใช้คำศัพท์ที่แปลกไปจากภาษาไทยได้ทั่วไป กล่าวคือ มีการใช้คำศัพท์ภาษาเขมรซึ่งเป็นคำราชาศัพท์ในภาษาไทย (วิจิตร ศรีสุวิธานนท์, 2523:3 ; ประพนธ์ เรืองณรงค์, 2529:180) คำเหล่านี้ ได้แก่

สรง	"อาบน้ํา"
เสวย	"กิน"
กลต	"รุ่ม"
หนับเพลลา	"กางเกง"
บรรม	"นอน"
แกล	"หน้าต่าง"

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันผู้พูดภาษาตากโบยังคงใช้คำศัพท์เหล่านี้ในชีวิตประจำวันเพียง 2 คำเท่านั้น คือ กลต และ หนับเพลลา

3.3 สถานะของภาษาตากใบในภาษาไทยกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้

ในปี ค.ศ.1965 เจ.มาร์วิน บราวน์ (J.Marvin Brown,1965) ได้กล่าวถึงภาษาตากใบในวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกเรื่อง From Ancient Thai to Modern Dialects โดยกล่าวถึงระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาตากใบว่ามีจำนวนวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง และมีการแยกตัวของระบบวรรณยุกต์แบบสองทาง (Two-way Split) ซึ่งแตกต่างจากลักษณะของระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยใต้ทั่ว ๆ ไป ที่ระบบเสียงวรรณยุกต์มีจำนวนวรรณยุกต์ 7 หน่วยเสียง และมีการแยกตัวของระบบวรรณยุกต์แบบสามทาง (Three-way Split)

บราวน์เห็นว่าภาษาตากใบมีระบบเสียงวรรณยุกต์แตกต่างจากภาษาไทยถิ่นใต้ จึงจัดให้ภาษาตากใบเป็นภาษาลูกของภาษาลูโซทัยซึ่งแยกตัวออกจากภาษาไทยถิ่นใต้อื่น ๆ ตั้งแต่ประมาณปี ค.ศ.1250 (โปรดดูความสัมพันธ์ของภาษาตากใบกับภาษาไทยอื่น ๆ ในแผนภูมิที่ 1-3) แต่นักภาษาศาสตร์คนอื่น ๆ มีความเห็นว่าเมื่อพิจารณาลักษณะของระบบเสียงภาษาตากใบแล้วภาษาตากใบน่าจะถูกจัดกลุ่มให้อยู่กับภาษาไทยถิ่นอื่น ๆ ที่อยู่ทางตอนบนของประเทศไทย ความเห็นของนักภาษาศาสตร์คนอื่น ๆ มีดังนี้

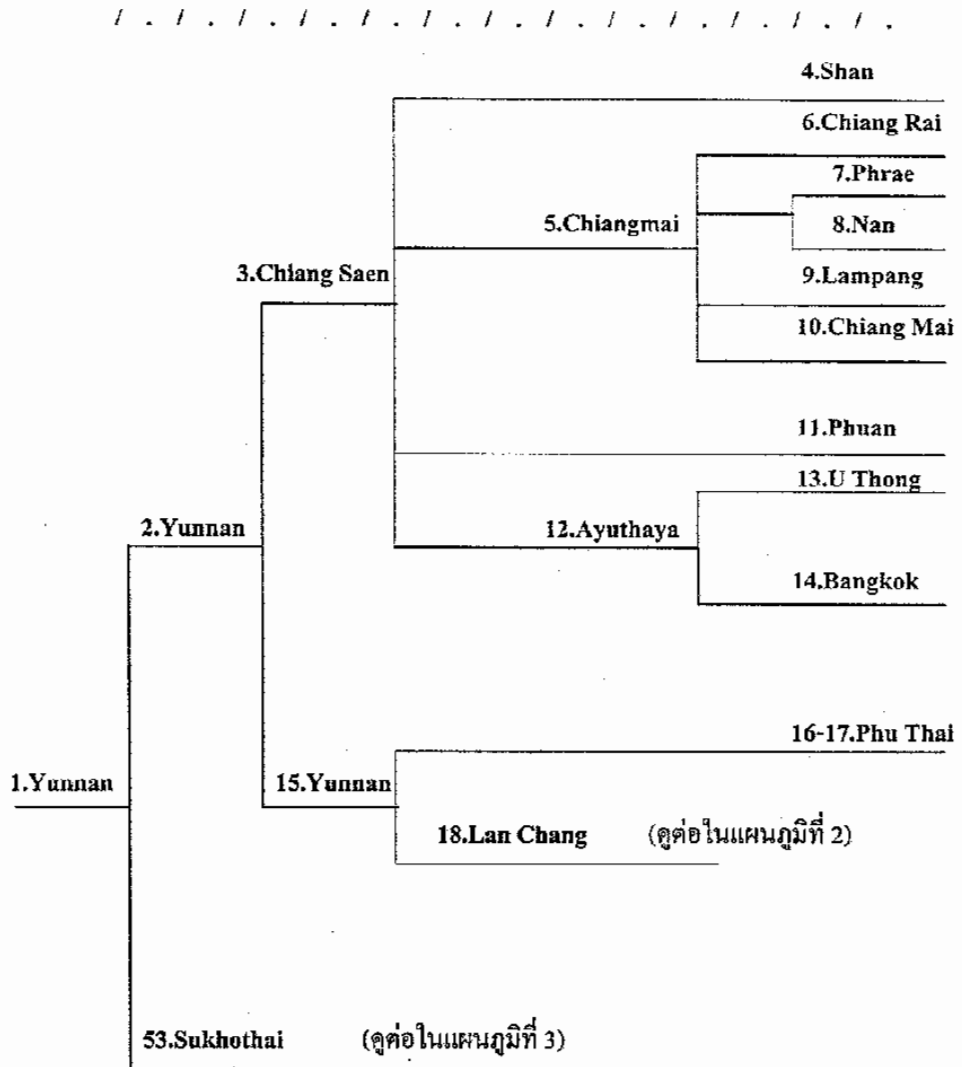
วิลเลียม เจ.เกตนีย์ (William J.Gedney,1965) จำแนกกลุ่มภาษาไทยกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ที่บราวน์ศึกษา และพบว่าลักษณะของระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาตากใบมีการแตกตัวแบบสองทาง เช่นเดียวกับภาษาชาน (ในพม่า) ภาษาผู้ไท ภาษาย้อ ภาษาถิ่นววนวนนิวาส (สกลนคร) ภาษาอีสานถิ่นคอนสวรรค์ และถิ่นหล่มสัก

เดวิด สเตรคเคอร์ (David Strecker, 1979) จัดให้ภาษาตากใบอยู่ในกลุ่มล้านนาซึ่งประกอบด้วยภาษาถิ่นคำเมือง (ภาษาไทยถิ่นเหนือ หรือ ไทยวน) ภาษาถิ่นตาก ลาวยวน ลาวเขียงขวาง ญ้อ (ท่าอุเทน) ทุ่งกลุ่มตะวันตก ลาวแจ้ว น้ำบัก ฯลฯ

เจมส์ อาร์. เชมเบอร์เลน (James R.Chamberlain) ซึ่งมีการติดต่อส่วนตัวกับชัยเลิศในปี ค.ศ.1983 (Chailert, 1985: 221-224) แสดงความเห็นว่าการจัดให้ภาษาตากใบเป็นภาษาในกลุ่ม Non-Lao PH Group เช่นเดียวกับภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาอุ้มทอง และภาษาไตเหนือ-พวน (Neau-Phuan)

แอนโทนี ดิลเลอร์ (Anthony Diller) ซึ่งมีการติดต่อส่วนตัวกับชัยเลิศ ในปี ค.ศ.1983 (Chailert, 1985: 231-234) มีความเห็นว่าภาษาตากใบน่าจะมี ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับภาษาไทยถิ่นเหนือและภาษากลุ่มลาวคือ ไทดำ ไทขาว และภาษาอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกัน

700 800 900 1000 1100 1200 1300 1400 1500 1600 1700 1800 1900

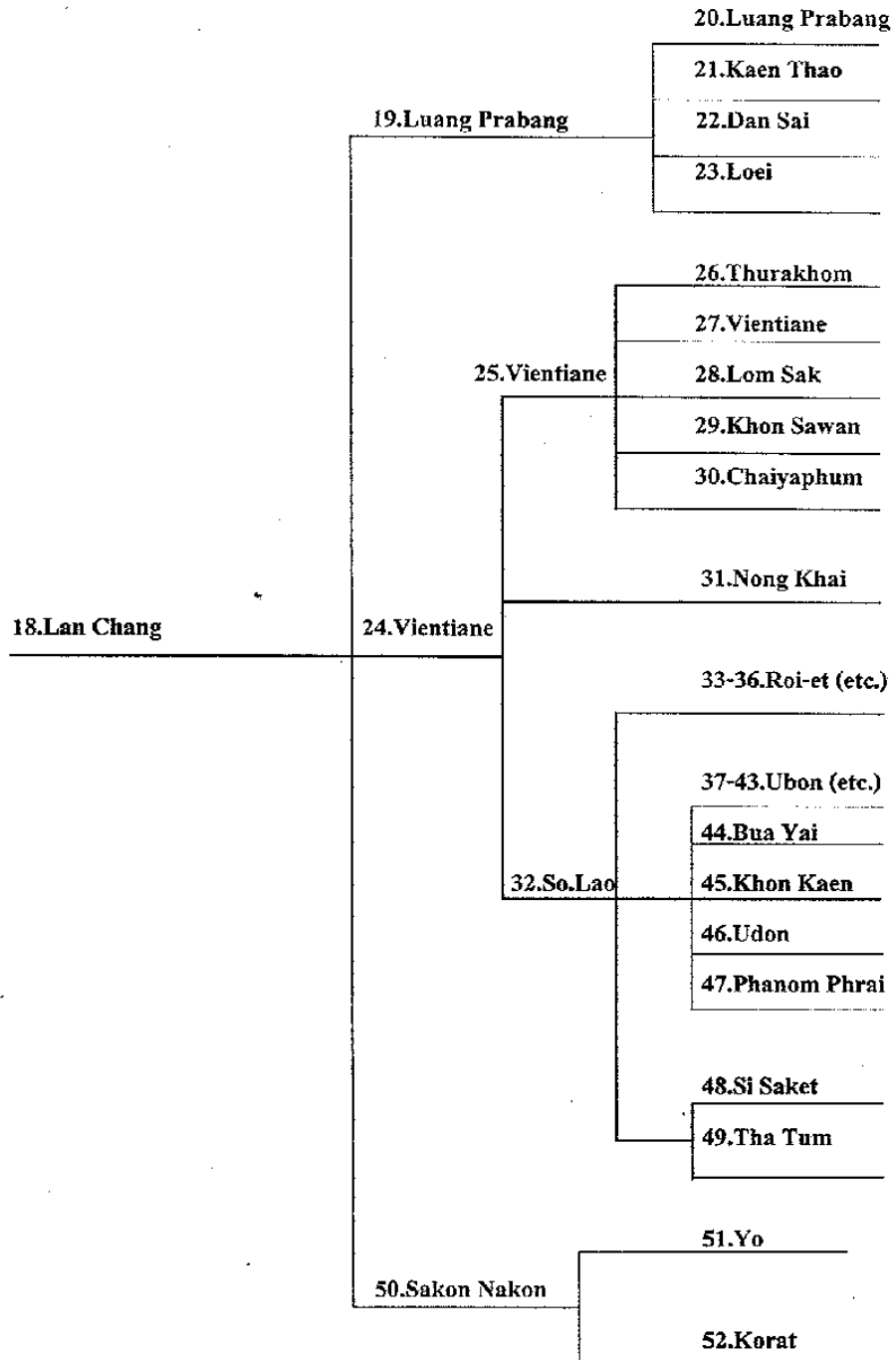

แผนภูมิที่ 1

(พุทธชาติและรณานันท์, 2541:97. อ้างอิงจาก Brown,1965:143.)

1000 1100 1200 1300 1400 1500 1600 1700 1800 1900

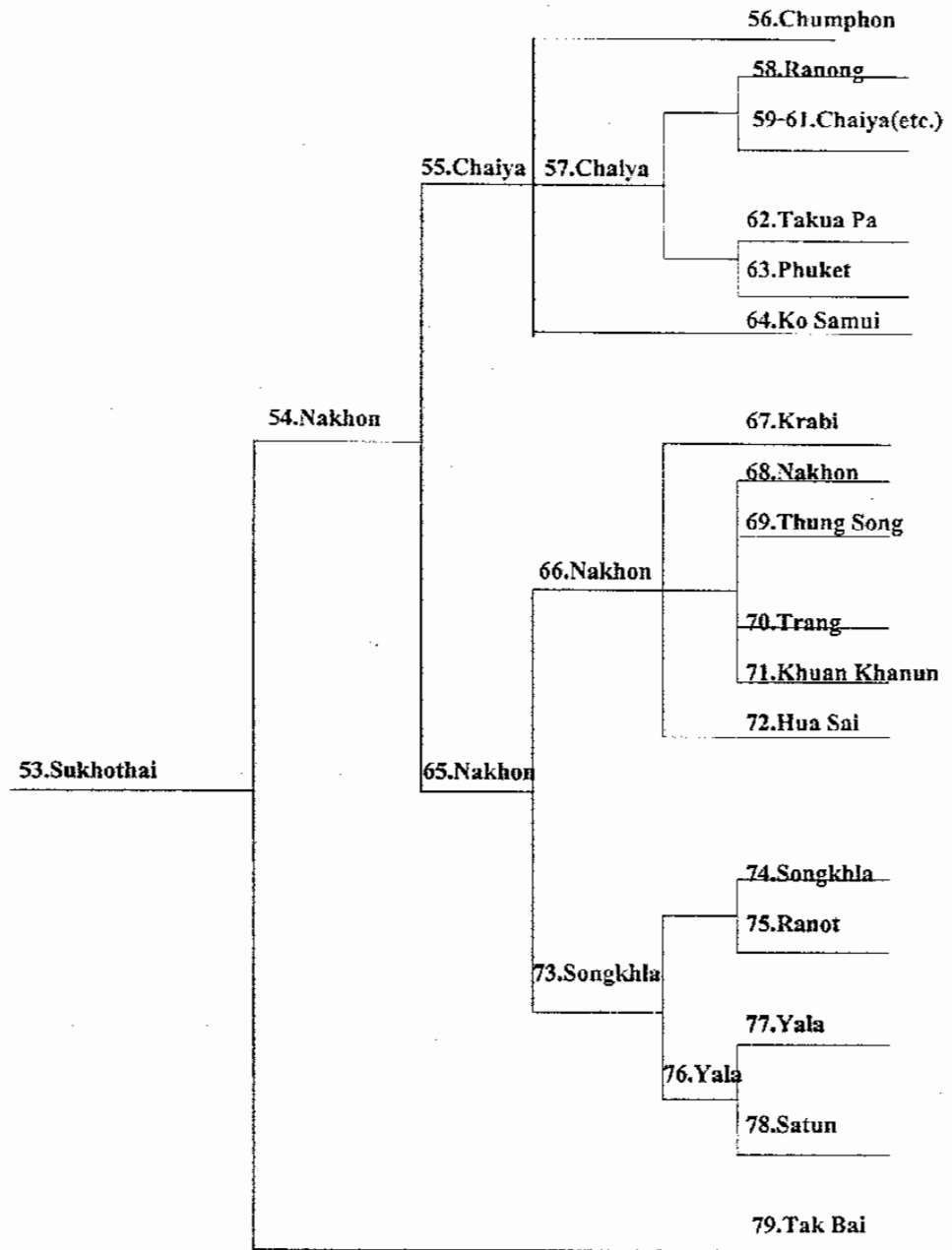
/ . / . / . / . / . / . / . / . / . / .

แผนภูมิที่ 2

(พุทธชาติและชนานันท์, 2541:98. อ้างอิงจาก Brown, 1965:144.)

1000 1100 1200 1300 1400 1500 1600 1700 1800 1900
 / . / . / . / . / . / . / . / . / .

แผนภูมิที่ 3

(พุทธชาติและชนานันท์, 2541:99 อ้างอิงจาก Brown,1965:145)

ฟาง-ก้วย หลี่ (Fang-Kuei Li .1977) ได้กล่าวถึงภาษาที่มีการแตกตัวของวรรณยุกต์ดั้งเดิม ABC เป็นแบบ 2 ทาง ว่ามีทั้งภาษาในกลุ่มเหนือ ได้แก่ ภาษาอุ๋หมิง เจียนเจียง ซานตู และลี่โพ ภาษาในกลุ่มกลาง ได้แก่ภาษาหลงโจว และ ไท่ และภาษาในกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ ได้แก่ ภาษาลื้อ ไทขาว ไทดำ ลาวซาเหนือ และตากล หลี่กล่าวด้วยว่าภาษาไทกลุ่มที่ระบบวรรณยุกต์มีการแตกตัวของวรรณยุกต์ดั้งเดิม ABC เป็นแบบสองทาง และมีวรรณยุกต์ 6 เสียงนี้เป็นสิ่งที่พบน้อยมากในประเทศไทย เพราะภาษาเหล่านี้จะมีภูมิลำเนาอยู่ตอนกลางและตอนบนของบริเวณที่มีผู้พูดภาษาตระกูลไท มีเพียงภาษาดากไบบเท่านั้นที่มีภูมิลำเนาอยู่ทางตอนใต้สุดและอยู่ห่างไกลกลุ่มมากที่สุด ภาษาดากไบจึงน่าสนใจทั้งในแง่ถิ่นที่อยู่ของภาษาและการจัดกลุ่มภาษา

เนื่องจากสถานะของภาษาดากไบคลุมเครือและไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับสถานะของภาษาดากไบที่ชัดเจน พุทธชาติ โปธิบาล และ ธนานันท์ ตระติ (2540;2541) จึงศึกษาเรื่อง สถานะของภาษาดากไบในภาษาไทยถิ่น โดยศึกษาระบบเสียงและคำศัพท์ของภาษาดากไบ 10 ถิ่นย่อย เป็นถิ่นที่อยู่ในจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส 5 ถิ่น และอยู่ในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย 5 ถิ่น ศึกษา ระบบเสียงและคำศัพท์ของภาษาไทดำที่จังหวัดเลย ภาษาพวนที่จังหวัดหนองคาย ภาษาผู้ไทที่จังหวัดสกลนคร แล้วเปรียบเทียบภาษาดากไบบกับภาษาไทยถิ่นกลาง ไทยถิ่นเหนือ ไทยถิ่นอีสาน ไทยถิ่นใต้ ไทดำ พวน และผู้ไท เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาความสัมพันธ์ใกล้ชิดของภาษาคือ ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะดั้งเดิมกักก้อง การยืดเสียงสระสูงดั้งเดิมในคำพยางค์ปิด การแยกตัวและการรวมตัวของเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิม และการใช้คำศัพท์เฉพาะกลุ่ม

การเปรียบเทียบภาษาดากไบบกับภาษาไทยอื่น ๆ โดยใช้เกณฑ์ 4 ประการ ซึ่งให้เห็นว่าภาษาดากไบบมีลักษณะคล้ายคลึงกับ หรือแตกต่างจากภาษาไทยอื่น ๆ ดังนี้

1. ลักษณะการกลายเสียงของเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมกักก้อง

ภาษาดากไบบมีลักษณะการกลายเสียงของเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิมกักก้องเป็นเสียงกักไม่ก้องมีกลุ่มลม (กลุ่ม PH) เหมือนกับภาษาไทยถิ่นกลาง อีสาน ใต้ พวน และผู้ไท แต่ต่างจากภาษาไทยถิ่นเหนือและไทดำที่มีการกลายเสียงเป็นเสียงกักไม่ก้องไม่มีกลุ่มลม (กลุ่ม P)

2. ลักษณะการแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์

ภาษาดากไบบมีลักษณะการแยกเสียงวรรณยุกต์แบบสองทาง และมีการรวมเสียงวรรณยุกต์ที่เปลี่ยนแปลงมาจากวรรณยุกต์ดั้งเดิม B=DL ซึ่งเป็นลักษณะที่เหมือนกับภาษาผู้ไท และไทดำ แต่ต่างจากภาษาไทยถิ่นเหนือและกลาง ที่มีลักษณะการแยกเสียงวรรณยุกต์แบบสามทาง แม้ว่าจะมีการรวมเสียงวรรณยุกต์ที่เปลี่ยนแปลงมาจากวรรณยุกต์ดั้งเดิม B=DL และต่างจากภาษาไทยถิ่นใต้และพวน

ที่มีลักษณะการแยกเสียงวรรณยุกต์แบบสามทาง และไม่มีการรวมเสียงวรรณยุกต์ที่เปลี่ยนแปลงมาจากวรรณยุกต์ดั้งเดิม B#DL

3. ลักษณะการยัดเสียงสระ

ภาษาตากใบมีลักษณะการยัดเสียงของเสียงสระสูงจากเสียงสระดั้งเดิมเป็นเสียงยาวในคำพยางค์ปิด คล้ายคลึงกับภาษาผู้ไท แม้ว่าจะมีการยัดเสียงในคำบางคำต่างกันบ้างก็ตาม ส่วนในภาษาอื่น ๆ ไม่ปรากฏการยัดเสียงสระดังที่ปรากฏในภาษาตากใบ ยกเว้นภาษาไทยถิ่นใต้ที่มีการยัดเสียงสระในคำบางคำแต่มีจำนวนน้อยกว่ามาก

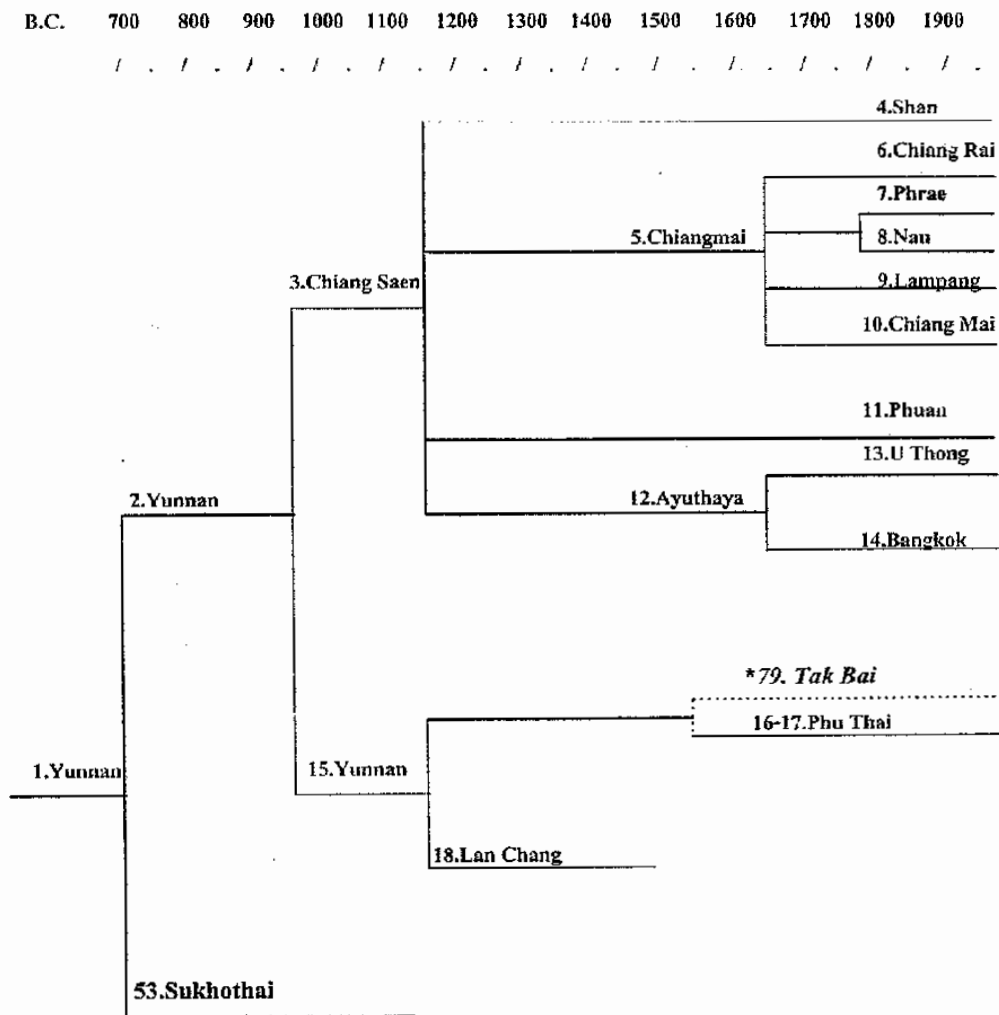
4. ลักษณะการใช้คำศัพท์เฉพาะกลุ่ม

ภาษาตากใบมีการใช้คำศัพท์เฉพาะจำนวน 17 คำที่ไม่ปรากฏในภาษาไทยถิ่นกลางและใต้ แต่กลับปรากฏในภาษาไทยถิ่นเหนือ อีสาน ไทดำ พวน และผู้ไท อย่างไรก็ตาม คำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในภาษาตากใบคล้ายคลึงกับในภาษาผู้ไทมากกว่าในภาษาอื่น คำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในภาษาตากใบเปรียบเทียบกับในภาษาไทยอื่น ๆ ดังปรากฏต่อไปนี้ (* หมายถึงในภาษานั้นไม่ปรากฏศัพท์เดียวกับที่ปรากฏในภาษาตากใบ)

ความหมาย	ตากใบ	เหนือ	อีสาน	พวน	ไทดำ	ผู้ไท
1. "ตัด(ต้นไม้)"	plam5	pam5	pam6	pam6	pam5	pam5
2. "หนากหู"	lak2 laaj4	lak6 laaj4	jaak6 laj4	*	lak4 laj4	lak2 laaj4
3. "ฟอง"	ka phoʔ3 / ka phuak3	puak3	khii5 puak5	*	*	poʔ2
4. "คุยกัน"	ka waaw3	*	waw6	waw6	waw6	waw6
5. "ดาวลูกไก่"	daaw1 wii2	daaw2 wii2	daaw2 wii3	*	*	daaw1 wii2
6. "ตาย"	dooj1	*	dooj2	*	doj1	dooj1
			(วางศพหันหัวไปทิศตะวันตก)		(รูปปั้นคนตาย)	(นอนรอความตาย)
7. "ขอเกลือ(ปลา)"	sia1	siaʔ6	sia1	soʔ2	sia1	see1
8. "ตาย(หญ้า)"	sia1	*	sia1	sia1	sia1	see1
9. "เปล้า"	ra dook3	*	daaj2 dook5	*	*	daj1 doʔ1
10. "หัวหน้า"	ka moom2	*	ka moom3	*	mom2	kha moom2
11. "ก่อไฟ"	daŋ1	daŋ2	daŋ2	daŋ1	daŋ1	daŋ1
12. "รอยบวม ผื่น"	luun2	luun/muun1	muun4	muuun4	muun2	*
13. "ท่า"	jia2	ŋiaʔ6	het4	het4	het4	het4
14. "ประคอง"	saam2	*	soom3	soom2	*	soom2

ความหมาย	ตากใบ	เหนือ	อีสาน	พวน	ไทดำ	ผู้ไท
15."หนุ่ม(ไก่/วัว)"	SAA4	*	*	*	*	SUWU3
16."กวน รังแก"	khriaw2	khew2	khiauw3 (คะนอง)	*	xew2	khew2
17."จ่วน(ดิน)"	phruj2	phuj4	phoj4	phoo3	phuj2	phuj2

เนื่องจากผลการเปรียบเทียบภาษาดากใบกับภาษาผู้ไทโดยใช้ลักษณะทางภาษาทั้ง 4 ประการ มีความสอดคล้องกันทุกประการ ในขณะที่ผลการเปรียบเทียบภาษาดากใบกับภาษาไทอื่น ๆ แต่ละเกณฑ์จะให้ผลที่สอดคล้องกันบ้างขัดแย้งกันบ้าง พุทธชาติและธนานันท์จึงสรุปว่าภาษาดากใบมีความสัมพันธ์ทางเชื้อสายกับภาษาผู้ไทมากที่สุด และได้เสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของภาษาดากใบกับภาษาผู้ไทโดยดัดแปลงจากแผนภูมิของบราวน์ ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4
(พุทธชาติ และ ธนานันท์, 2541:110)